

PERIODICH POLITICH VERMELL

== SALUT PÚBLICA == INTERESSOS POPULARS == ARTS Y LLETRAS ==

PREUS DE VENTA

15 exemplars. . . . . Una peneta
Cada número. . . . . 2 quartos
Surti el llum ab tota regularitat i lo menos una vegada cada setmana

REDACCIÓ Y ADMINISTRACIÓ

6-RONDA DE LA UNIVERSITAT-6

BARCELONA

PREUS DE SUSCRIPCIÓ

Tot Espanya, portat a domicili. . . 6 rals trimestre
Països de la Unió Postal. . . . . 16 id. id.
Dona números extraordinaris sempre que ho demanin las circumstancies

ORIENTAL

*****

A la clara llum de la lluna, ó de qualsevol altra cosa que fassi llum, moltes son las nits que al peu de una finestreta del palau d' en Aben Kar-Kinyoli s' hi pot veure un moro, fill de bona casa y que te per nom Zafarin, que, junt ab una guitarra, entona alegres peteneras dedicadas a la hermosa Leila.

Leila, per si no ho saben, es una mora mes hermosa que una matinada de primavera; sos ulls brillan com las dobles de cinch duros que posan per mostra en las casas de cambi; sos cabells, negres com lo fum d' estampa, si li deixés anar destrenats la pinta s' hi perdria per entremeti; tot lo restant de sa persona es, com ja poden suposar, un conjunt de maravellas en las que s' hi varen lliurar sos autors.

Aben Kar-Kinyoli, encara que geperut y lleig com ell tot sol, es l' amo de tal hermosura; vull dir que se la té guardada en son serrall; pero no tant qu' ella no puga treure 'l cap alguna que altra vegada (mentres dorm en Kar-Kinyoli) per la finestreta ahont a son peu hi canta lo simpàtic Zafarin.

La nit en que comensá y acabá la present horripilant historia, la lluna se passejava per lo ample espay com si no tingues res que fer; la brisa, sempre joganera, tot murmurant amors (ó lo que li donava la gana) jugava a fet per entre las palmeras y figas de moro, mentres lo lleó bramava en lo desert y 'ls llorits dormian en sos llits de dàtils.

Leila, des de la finestreta de sa habitació, escoltava enlavada la quinta petenera que sortia de la boca de son amant Zafarin, quan un horrorós gemech, igual al que fa un gat quan lo trepitjen, sustitui la melodiosa veu del trovayre, que queya a terra sens dir-se ni beata, travessant son cor per una navaja d' afeytar.

Leila deixá anar un crit com si vegés una rata que se li dirigís a las camas, y no sabent de qué fer mànegas, per de prompte se desmayá, quydant avans de caure en un puesto tou, a ñ de no ferse mal.

Si volen saber la causa de tot lo que acabem de contar, escoltin.

Aben Kar-Kinyoli ja feya dias que habia reparat lo freda que s' mostrava en sa presencia la hermosa Leila y las visitas nocturnas del moro de las peteneras, y encara que al principi no 'n feya gaire cas, aná enfutimsantse per graus al escoltar las flamenca coplas del cantor. A tal punt va arribar la bullida de las sanchs, que aquella nit, tot tallantse 'ls ulls de poli ab una navaja d' afeytar, no pogué aguantarse mes al sentir com repetia peteneras, y ple de rabia fins al coll, se tirá al carrer navaja en mà, ab la santa intenció de repelari 'l fetxe al infelís cantor, com ho feu ensorrantli l' eyna en lo ventre fins a perdre 'l mànech de vista.

Mes no acaba aquí la cosa. Al veure després en Kar-Kinyoli a sa estimada Leila estesa, la cregué morta, y com que sens ella no podia viure (segons deya), resoluí matarse, mes no trobant cap eyna a mà per allí prop, se ficá 'l bras a la boca, y agafantse per los budells estrá ab forsa y quedá tot ell girat com una mitja. (¡R. I. P.!)

No habian passat encara un centener de minuts, quan Leila torná en si sens tenir cap mica de recort de tot quant habia passat aquella nit, mes al veure a son senyor ab lo gep a la part de dintre y a son amant escolat per la part de fora, cregué que tot alló era un càstich del cel, y fent una ganvota, exclamá:

—Sí, sí; no tinch de pensarmhi mes. Ja resmes resta en lo mo; per lo tant, ab ells me 'n vaig.

Y despenjant la llantia de petroli que feya llum a tan odoneca ecena, va beures tot lo sach de un trago, menjantshi al darrera 'l bié, encés encara.

Arribaril 'l flum al ventre y declarárseli en incendi 'l interior, fou obra de un estornut. Y com al interior de la mora no hi habia cap bombero, l' estrago va ser gran, sentintse pochs moments després un pet com lo que faria un barril ple de petroli que s' hi hagués calat foch.

A l' endemà mateix, en los diaris locals hi habia lo següent sucieto de gacetilla:
Ayer empezó en esta ciudad la matanza de cerdos.

Lluís MILLÀ

A UN JOVE DE GRANOLLERS

***

No sé pas, ni 'm penso qu' era, ni ho vull saber, res m' hi va, ens podem donar la mà pe 'l mal concepte y pe 'l fetxe.

Has ingressat ja en la esfera dels postals besantadors; per promes tindrás rancors, per gloria cridras entons.

No previeus los resultats d' aquesta classe de nomen; al cap-de-vall, en ressimen no sortiràs embusat.

Si sigueses publicant noyas a 'l Ta. Anovava com la passada setmana... ¡ay, que te 'n veurás, noy gran!

Casi 't puch assegurar qu' exclamarás algun dia: —Si fos ara, no ho ferra. — La experiencia 'm fa parlar.

Pe 'l prompte, tens resentida una familia coth del, que 't mirará (natural! malament) tota la vida.

Lloegm aniràs produhint la pu y tirra entre las amas; y després, si no 't enonesas, totas de lu iran fugint.

Las maras fins privaràn que ab sas filles enrahonis, y quan tu no te 'n adonis ab lo dit te alzagas.

Te dirán qu' escrius molt be; y de fetras prou que ho sé te deixarán molt petis.

Quan tu passis per la plassa ó per qualsevol carrer, molts al veure de primer dirán:—Mirá! ¡para passa!

Te 'n veurás un bulli, en fi, si en La TRAMONTANA escrius jurant noyas... ¡quó, te 'n cridra, ja m' ho sabrás di.

No obstant, ara atá y ab tot, pots cruserm molts incomodos, porque sempre, de tota modus tindrás culpa... de rebot.

Ja m' entendrás: de segü que al llegir lo teu poema vas fer corre ab tota fema que jo 't escrit, no pas tu.

Jo pertany del principi
de la pública opinió...
sempre tinc la culpa jo;
no hi ha res que me'n atipi.
Vols jugar que t'is aquest
que va sortir la obra teva,
totom hi juga la seva?
—Ea del temple d'en Pepet!—
Si es exacte com te dich,
ja tens una bona excusa
per fer campar la Musa
a espillat meua... jo t'hihi!
Cada una de las vegades
que Una surt, salvem no'm puchi;
jo hi ha remey? jo me'n duch
sempre les encarregades.
Es l'anatema fument
que posa sobre l'cap meu,
(que comati, qui'm se en lo seu
mal concepte, está ben llast.)
Temps atax me feya pens
lo mal nom que conquistava;
mea veient que tant durava
tot m'ho vaig tirar a la esquena.
Ah aixó, no t'vull dir jo
qu'escriguis ni que no escriguis;
per es millor que te n'atiguis,
perque esta... quí'n treuiss!
Son cosa si vols senalles
que no tindran defecte,
si no m'obedi d'aspecte
tractante de las fallides.
Ficant en lo que t'diré:
No cues que esta t'emascara!
No ho conexas! no ho reparas!
No comprens que jo t'vull bé.
Donchs adorta sin altre taul
d'idea, que molt poch costa;
jo'm tornaria la resposta,
si vols.

Pepet del Carril

VENTADAS

Aquest any, com los demés desde l'74 ensá,
a tingut lloch l'acte de portar un recort dels
lliberals de Catalunya devant la tomba dels que
moriren a Sarriá defensant la República Fe-
deral.

Los conservadors fent tot lo mal que podien
al acte.

Pero deixemlos estar que en una cosa ó altre
han d'esbravar-se.

A l'arcalde de Carme va passarli per la bar-
retina no donar permis per anar a rebre ab
música a las setze processadas que acabavan de
cumplir condemna a igualada per qüestions
de treball.

Y be, senyor arcalde Borrego, que va lograr
al cap-de-vall!

Que no veu que si va privar las músicas no
pogué impedir que hi anessin tots los treballa-
dors, no tan sols de Carme, sino de Capellades
y molts altres punts dels voltants?

¡Qué pastanagas son aquestos esquixos de
autoritat quan volen ferze veure!

¡Sabatassus!

Lo *Correo Catalan* diu que á consecuencia
dels últims terremotos lo sol á Catalunya surt
ara mes tart que per Nadal.

Ja veurán.

Com que als carlins sempre 'ls hi ha sortit
tart y se 'ls hi ha post prompte...

Donchs velshiaquí.

Se tracta de reedificar un poble de la provin-
cia de Granada ab diners de Barcelons.

Proposo que també s'hi aixequi un monu-
ment que recordi 'ls efectes de la caritat oficial
y 'ls de la particular.

Los esquerrans encara fan corre que la seva
esquerra ara está mes unida que may.

Ja ho crech.

Y encara ho estará mes lo dia que cada indi-
viduo formi un partit.

Eyt si no 's possa cada qual en disidencia ab
ell mateix.

Que tractantse d'esquerrans, tot podria ser.

Lo ministre d'Estat fusionista y l'idem con-
servador van passar l'altre dia un bon grapat
d'horas fent dormir als diputats, tot buscant
quí dels dos ho havia fet mes malament.

Com que cada un se disculpava dihent que l'
altre ho feya pitjor qu'ell, jo 'ls donaria la ra-
hó á tots dos, y en passá.

Pero m'quedaria sense cap d'ells.

Lo diumenje va ferse la festa dels *Tres Tomé*
pe 'ls devots de sant Antoni dels ases.

Com aquest any van recullir diners per los
desgraciats de Andalusia, pot ben dirse que la
festa no ha sigut únicament per bestiolas.

Tal vegada será la única que de cosas d'ases
se n'haurá tret profit.

Res, que haurán tocat la flauta.

En lo Centro democrátic federalista de Bar-
celona seguixen ab gran éxit las conferencias
inauguradas, donantse l'últim dissapte la quin-
ta, pe l'ocio August Riera, sobre l'següent
tema: «Del poder llegalitiu en la Federació.»
«Organisació y funciones que al mateix corres-
ponen.—Mals del parlamentarisme y manera
d'evitarlos.»

Aquestos espectacles despertan gran colla de
añionats, sent aixó bona mostra de lo que la
civilisació y la cultura per tot se obra pas, y
mes entre 'ls partits liberals.

Ab motiu de las desgracias de Andalusia, lo
govern portugués n'ha fet una com un cove.

Ha prohibit l'anar pe 'ls carrers de Lisboa
ab músicas á demanar pe 'ls desgraciats.

Y saben per qué ho ha prohibit?

Donchs per por de que 'ls partits avançats
aprofitessin la ocasió para cridar ¡visca la Re-
pública!

Y quina cda de ridículos prevencions prenen
los governs!

No obstant, allí com á tot arreu s'ha fet tot
lo que podia esperarse en favor dels desgraciats
andalusos.

Y l'govern ha inspirat mes llástims encara
que las mateixas victimas dels terratrémols.

Gran saragata mouhen los industrials catalans
ab motiu del *modus vivendi* projectat ab Ingla-
terra.

Y saben per qué?

Perque ells també volen assegurar lo seu
modus vivendi.

Que al cap-de-vall, tant-de-bo que tothom
pogués assegurar-se.

La poesia publicada en nostre últim número
ab lo títol de *La Noya de can Quel*, sembla ha
prohibit molt efecte á Granollers, habent rebut
altres composicions alusivas al mateix objecte,
que sembla no serán las últimas.

Tot ho publicarem si reunex condiciones lli-
terarias acceptables y no pugan ofendre á ningú;
pero necessitem que además del pseudonim
ab que firmen sos escrits envihin son verdader
nom y domicili, que será, no obstant, sols sa-
pigut per nostra Redacció.

Han sortit unas novas ordenansas d'aduanas
que han mogut molta gresca entre 'ls que tractan
ab aquellas oficinas.

Fent lo treball de la guilla los empleats de
Espanya buscan lo modo de guanyarse la vida
á la sombra, y quan ja s'creuen lo pa segur,
buscan convertir en esclaus als industrials que
tractan ab ells; y no es aixó tot, sino que volen
modificar aquell adagi dihent «al bou per la

banya y al agent d'aduanas per la butxaca.»

Donchs volen vostés, senyors empleats, que
los procediments administratius sigan secrets?

Que 'ls agents fassin un dipòsit pera respon-
dre de las equivocacions que vostés sufren?
¡Que 'ls administradors de las aduanas pugan
despatxar un agent si no l'creu á la tercera ve-
gada?

Vaya, vaya: ¡son molt curts de genit! Mes
valdria que tot d'una establissen, com projec-
tan, que 'ls agents d'aduanas sigan nombrats
per la direcció general del ram, pagant una
prima ben groixuda á la *Murga de Sitjes*, ó á
la *érelça* direcció.

Llegim y copiém sens traduhir:

«Ha fallecido en el hospital de Huesca don
Francisco Ferrandiz, hermano del Molagrado
y pundonoroso comandante de este apellido,
fusilado en Gerona á consecuencia de los suce-
sos de Santa Coloma de Farnés. El finado ha-
bia entrado en el asilo benéfico provincial como
demente, pues desde el fusilamiento de su
hermano se hallaba extraviada su razon. Deja
en el mayor desamparo una viuda que atraviesa
ha tiempo una época de cruel amargura, y tres
niños privados de todo recurso de subsistencia.»

Si la pena de mort no fos ja de sí repugnant
é injusta, bastaria considerar las ignocentas
victimas que causa pera que tota persona hon-
rada y de nobles sentiments abominés de tan
salvatje càstich.

En Sagasia, Martos, Castelar y Moret ja están
d'acort pera portar á terme las tasas parla-
mentarias.

¡Ah recristo!

¡Ja veurán quins bunyols mes ben enfarinats
que sortiran del Congrés!

Lo general Serrano dihen qu'está molt ma-
lalt.

Donchs diguin que la mà esquerra está en
perill de perdre 'l cap.

Pero no 'l perdrá tot.

Com may ha tingut cervell...

En un poble d'Andalusia han mort nou
personas de fret.

Com lo govern va calent...

A propòsit del govern.

Habentlo excitat en las corts á que enviés
prompte y en gran número abricha, ha dit...
que ja ho faria.

Ab!

Pero no ha dit quan.

Aixis ja cumplirá la promesa.

En Pidal ha declarat cessant á un *bedel* ab
trenta set anys de serveys en la Universitat de
Madrid, per haber declarat *massa* de en la qües-
tió universitaria.

Bona hassanya mestissa.

Ara que li vagin al darrera sos companys los
carcundas.

Com que al arcalde de Salient no li plauhen
poch ni molt las conferencias que en son propi
domicili dona lo Centro d'ensenyansa laica de
aquella vila, ¿quina me'n fa't cop de vara de
autoritat entre cap y coll, es á dir, las priva, y
s'acabó.

Aixis, home, aixis. Las cosas claras, las auto-
ritats despóticas, y l'xocolate espés.

Ara vagin fent constitucions y lleys que con-
sighin los drets del ciudadá y posin arcaldes com

lo de Sallent, que de tot junt se'n podrà posar un bon pegat en un banch.

O un cataplasma pera confortar cervells reaccionaris.

EP

L' emperador de Rússia gasta cada any cent trenta mil duros en vestuari.

Ab aquesta quantitat podrien mantenir-se molt arregladament trescentas cinquanta sis famílies obreres, a rabó de un duro diari cada una.

Lo *Journal* del emperador es de uns vinticin mil duros cada dia.

Es a dir, se clava casi lo que gasta tota Barcelona en menjar.

Ara cantem les excelencies de las monarquias ahont mentres uns se moren de gana altres consumeixen lo que bastaria per tots.

EP

Habem rebut un libre que te per títol *Ebira*, escrit per D. Lluís Carreras, formant un elegant tomet de 350 pàgines, esmeradament imprès en la tipografia *La Academia*.

La circumstancia de no estar destinadas las columnas de aquest periòdic a la publicació de treballs crítics d'obras com la present, nos relieva del càrrec de publicar un judici de dita obra segons nostra humil opinió. No obstant, no podem menos de participar als nostres lectors que la idea principal del autor, al escriure *Ebira*, sembla toua la de indicar la manera de reformar la Novela, la que, segons ell, tal com s' escriubren ara aquesta mena d'obras, es de la pitjor manera que's pot fer.

En aseració d'aquest concepte, lo senyor Carreras te escrit un lliçch pròlech al devant de dita obra, en lo qual tracta de posar de relleu los vicia y defectos de las obras de semblant natura, ab referències als novelistas mas eminentes de l'epoca, com Planchon, Richardson, Dumais, Don, Jodel, Zola, etc.

Sense que nosaltres dignem que tinga rabó al molt menes, recomanem a tots los ahoncats al escriure y a llegir novelas que passin la vista per *Ebira*, en la seguritat de que trobaran en dit libre algo que 's agrada.

La trama de la novela es ben urdida y son assumpto interessant.

Per tres pesetas y mitja cada un, ne trobaran tants exemplar com vulgan a casa del senyor Pujadas, llibreris del carrer de Jovellanos, número 4.

CREENCIAS

[Lo Cel.] Oh dolca esperansa del que deixa la gran *bolia*; esperansa que consulta al que de viure se cansa. Es fella qui al Cel s' atansa y mes ho es qui 'a troba a dins rodejat de querubins, àngels, verges, sants y santas, y d' ànimas de sé quantas cast totas de carlins.

Allí tethon viu tranquí cantant himnes de victoria, mentres ve rodant la gloria qu' es de plata, or y marfil. Segona ve di 'l pare Gil, tethon hi viu bastant bé; no hi senten fret ni calor, del ayre diu que 's mantenen, y es que postat 'l ventre tanen per 'l estel del camellón.

No sé com pot ser constraít ni de què per ser format, aquest Cel fan aliatat que 'a veu allà en lo infinit. Mes, dant fo a lo que hi llegit, he comprés a ma manera, que 'n lo mitj de una fumera un gran temple hi deu haber, en lo qual hi ha per porrar 'l apostol cativ Sant Pere.

L' *heresa* diuhan qu' es un lloch ple de coves, pou, rocó, abont hi ha fabricas de llamps y mitas de carbó Koch.

Sempre al entorn d' un gros foch y ab casit molt bullangier, los dimonis solen fer martiris y atrociatats a 'n ala pobres condemnats que ha casat en L' *Uacier*.

Allà hi han feres horribles, llangeridats de set canas, drachs, serpsents y sargantanas, ab unas fataxas terribles. Los dimonis son temibles; tenen cils y corcans llanyas, ab unas dents molt estranyes y llatche y bruts de cabells; vestimen trauas vermellas y tenen males estranyas.

No mentin y están ben bones; may moren; n' hi han ab alas, y volen... con las cigalas del bal dels humios torcos. Tots son joyes; poch bufona; sembla crech que solters son, lo que no encara, es ahont hi ha siti ton estrany; sembla que, sino es engany, deu truar-se tota 'l mon.

[Lo Purgatori] que tal si tal lloch deu ser veritat, quen un papa 'l ha inventat per guanyarho un dinaral? Sense ofèndre a la moral las diré lo que ve a se, tal com un ratió ho arguy, en un sermó de grans manyas, fet ab ills plens de lleganyas y ab lo nas brut de rapó.

Es un lloch ab certa cantesya completa d' all molt bullant, en los quals lo delinqüent te de pendrehi treure benys. A 'n als que han comés mes danys los fan bullir sens escuma dintre d' una gran, y a d' otros, quedant las nals animes bullidas, con las monetas que 'n sol vendre la tendera.

Tambe diuhan que hi ha un foch encés sempre dia y nit; es ahont un hi es rastit xano-xano, poch-poch. Hi ha un diable ab cor de roch que no crech que s' hi agalori que per mes que 'l martir plori ni de 'l diable que's troba, y 'l pobre, a rich, se subroia las penas del Purgatori.

Cel, Purgatori, infern, santas, àngels y diables, y peratics enuolubats es ahont tot es ciera. Ab tot aixó y 'l govern que 'n aquell lloch hi ha temible, com que per mi es invariable, si tinch que dir la veritat, no 'n te gens amolinat y fins no ho conta possible.

Aixó ha donat molt que di y ha donat molt que pensa, y al últim s' ha de deixar sense veure 'l cap ni 'l b. Lo sabi no pot tan prou sabeme per saberho, per mes que los ahont 'l clare trepat bíblia y doctrines, y puig si son fets examinares mes d' un ne queda embusteru.

Si serà veritat si no jo no ho sé ni mingó ho sab, y no m' hi vull rompre 'l cap meditantse tal qüestió; que al n' tota religió una mania es tan sola, y 'l temple una illa de cala, la qual saben fer bulli una quanta que jogan molt a ab la esquena dels musols. A. ROSSELL.

MAL TEMPS

Los catòlics de Solsona envian cinch cents duros pe 'l papa y no 's recordan dels màrtirs de Andalusia.

Aixó fa molt catòlic. Que la caritat ben entesa comensa per ells mateixos.

A Castellfollit de la Roca un missionista, desde 'l cubell de la santa bogada, ve dir burros a sos oyents.

¡Si sabrán ab qui tractan! Y 's feligrisos tan convensius.

Tambe va dir qu' ellis feyan com lo pescador y 'l cassador, que anavan per veure si feyan bona pesca ó bona cassa.

¡Sant cristiá y quanta franquesa! Y encara dihan aquests liberalsjots que algunas vegadas no diuen la veritat... per descuriy!

Lo rector de Las Planas ha dit que aquest mon es una comèdia, y que cada persona hi representa un paper: qui de bisbe, qui de arca-bisbe, etc.

Carambas, y que no es mal comediant lo tal rector.

Per mes senyas que ara s' ha fet restaurar lo teatro del seu art—pagant lo poble, natural—renovant palcos y butacas, y las castillas de burros ahont descarragan llana las ànimas pecadores, amen.

Se farà un bisbe exprés per Madrid, que fins ara se habia passat ab las feynas espirituals del mirrat de Toledo.

Venime aquí, demagogos. Negareu ara que 's conservadors se desfan pe 'l nostre be?

Ella podran matarnos de gana, pero lo qu' es de indulgencias no 'n se faltaran.

Sobretot si 'n deixem pujar a cañal.

De una parroquia de la provincia de Huesca ha desaparecut un sagristá y la majordona, deixant al rector ab un pam de nas. Tauromaquia catòlica.

A Fransa han condemnat un mestre reverent a un any de presó per ser massa ahoncat al tendre.

Un any es ben poca cosa. Com que al sortir encara anirà prou fort per tornarhi.

Pe 's desastres d' Andalusia lo clero s' atipa de donar... oracions. ¡Quanta generositat!

Lo govern pensa fer convents en la major part dels pobles d' Andalusia que s' han de reedificar.

Vet aquí una plaga deu mil voltas pitjor que tots los terremotos plegats. ¡Pobres andalusos!

CABORIAS

XARADAS

Si tens ha tres per negarime lo prima dos en qu' esta, mala sol fassia, i unes, que so tu mes no vull juntarme. L. P.

GEROGLIFICH

X T
I
L I L
OOO
k P II *

SOLUCIONS

A LAS CABORIAS DEL NÚMERO PASAAT
XARADA — Pien-to-le.
GEROGLIFICH — Las corpes tenen veri.

COMPARACIONS

La Caritat oficial y la Caritat particular